

kimi. Kei te kitea hoki o te putake o te mate tetahi tumanako nui, e kitea ai hoki he rongoa hei kaupare atu ranei, hei whakaterere ranei te ora ina pa mai. Kaore te paitini o te mate nei i roto i te ha o te turoro. Engari kei roto i te hupe, i te huare, i te mare, o te turoro. Kia maroke, ka rewa ki runga te puehu o te whare, o te ruma ranei, ka ngongoa mai e te tangata ora e tutata ana mai. Ko te huarahi tena e pangia tena tangata e te mate nei. Ko te mea e mau mahara ko tenei: Ko TE WA RERE O TE MATE NEI KO TE WA I MUA ATU O TE PUTANGA O Nga Kopata-pata me te ura o te kiri.

NGA TOHU O TE MATE.

Ki te tata te tangata ki te turoro a te mate nei, a, ka haere kore mate atu ki tona kainga tera ia e pangia i roto i nga ra e whitu ki te tekau-ma-waru. Kia taha ra ano enei ra, ka mohio ai ia kaore ia e pangia e te mitara. E kiia ana tenei wa e nga tohunga ko te "wa whakato," ko te "wa whakaikaika" (incubation period) o te mate. Mehemea kei te aurara te mitara, penei i a ia i tenei takurua ka taha nei, ka tere tonu te tangata ki te mohio ki nga tohu. No reira ka whakarerea tena taha o ta tatau tuhituhinga kei roa rawa. He mohio katoa tatau ki te mitara.

NGA MATE NUNUI E WHAI ANA I TE MITARA.

Ko te rarangi ingoa tenei o nga mate nunui e whai ana i muri o te mitara. Ko era ki te patu i nga tupapaku e kautetia nei ki raro i te kaha o te mitara.

1. Laryngitis: (Ka Katia te nga)
2. Bronchitis and Broncho Pneumonia (Ka Katia te nga)
3. Lobar Pneumonia (Ka Katia ano te nga)
4. Nephritis: (Mate o nga takihi)
5. Mate Kohi.

Tera atu te maha o nga mate nei.

TIAKI I TE MATE.

Pa ana mai ka takoto i runga moenga. Whakaarotia ake te hua o nga mate nunui kei muri i te kokiri a te mitara. Kia marama tonu te ruuma. Me whakatuwhera nga wini. Me hoatu he rongoa whakatikotiko: He tote rongoa te mea pai. Kei nga toa katoa hoki tena mea. Hei nga kai mama te hoatu: ara, he kanga paraoa, he hararutu, he raihi, me kohua ki ro miraka. He wai arani, he wai remana, etahi inu pai. Ia po, ia po me whakakaukau ki te wai mahana. Mehemea kei te kaha rawa te piki o te wera, me panipani noa te kiri ki te kaka i toua ki ro wai mahana. Mehemea ki te porori nga kopatapatu ki te puta, ma te inu wai wera, ma te kaukau i ro wai mahana, e whakaterere te puta. He maremare tetahi tohu ahua kaha o te mitara. Kei nga toa tetahi rongoa, he "Ipecacuanha Wine." Kei runga ano nga tohutohu. He houra tunu paraoa nei tetahi rongoa whakakaha i te mare kia puta. Kotahi tipunu ki roto